

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОГО БДЖІЛЬНИЦТВА В УМОВАХ МАСОВОЇ ЗАГИБЕЛІ БДЖОЛИНИХ СІМЕЙ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Бородін М.О.¹, Мещерякова І.П.²

¹ Харківська гімназія № 47 Харківської міської ради Харківської області

² Харківський національний медичний університет

Бджільництво - одна з найдавніших та перспективних галузей агропромислового комплексу та сільського господарства України, яка займається розведенням бджіл та здобуттям продуктів бджільництва [1].

Загибель бджолоїної сім'ї в світі спостерігається від 5 до 85 %. Масштаби і причини загибелі бджололиних сімей на провінційному та федеральному рівнях обговорюються в країнах Європи та Америці. У зимовий період 2015-16 року, в Україні, рівень загибелі склав 16,8% [2].

Бджоли - це тварини, які грають важливу роль в житті людини. Різне скорочення кількості медоносів, загибель бджіл та загальне ослаблення імунітету бджололиних сімей може призвести до невідомих, до цього часу, наслідків для світового людства.

Мета роботи: вивчити та провести аналіз причин загибелі бджололиних сімей на території Харківської області.

Матеріалом для аналізу були результати власних спостережень, проведених на пасіках в 2016-2017 рр, мого діда, бджоляра Устименко С.Д. (з 1995р.), Дані **гідрометеорологічної служби** Харківської області 2000-2017 роки (періодичні видання та інтернет джерела) [3]. В роботі були використані: науковий аналіз і синтез, спостереження польових, порівняльний статистичний метод обробки даних.

Аналіз можливих причин кількісної загибелі бджололиних сімей і умов конкретних пасік показав, що для території Харківської області провідним фактором загибелі бджололиних сімей виступає зміна кліматичних умов, що має прояви:

- в підвищенні середньорічної температури повітря (на 2°C за 17 років),

- зростанням температурної амплітуди,
- збільшенням небезпечних метеорологічних явищ і їх кількості,
- скорочення безморозного періоду (з 130 до 80 днів і менше),
- зростанням дефіциту вологи, при спекотній і сухій погоді в період зростання бджолоїної сім'ї в зимовий період (серпень - початок вересня).

Зміна кліматичних умов регіону призводить до:

- швидкого і активного розмноження кліщів роду *Varroa*, які в свою чергу, стає причиною зниження імунітету у бджіл та результатом виникнення вірусних захворювань.

- припинення взятка (передчасне припинення вирощування розплоду, в результаті чого бджолородина ослаблена для зимового періоду).

- виділення паді в природі, в результаті припинення взятка, що веде до необхідності збору паді, споживанні та загибелі.

- утворення у слабких бджололиних сім'ях клубу, що веде до подальшого ослаблення бджолородини або її загибелі.

У нашій роботі представлені аналітичні дані, які дозволять уникнути загибелі бджололиних сім'ях. На нашу думку, дотримуючись тактичних заходів: своєчасне знезараження пасіки, спрямованих на знищення кліщів роду *Varroa*, проведення відбору батьківських пар, з метою підвищення

продукування, дотримання необхідного рівня вологості і температуру в гнізді є велика ймовірність збереження бджолоїної сім'ї.

Література

1. Приймак Г.М. Бджільництво: питання та відповіді. — К.: УААН, 2003 — 600 с.
2. Береговий В. К. Бджільництво, як одне із напрямлень вирішення продовольчої безпеки України. — Агросвіт (№10) — 2012 — С. 29-33.
3. Електронний ресурс: Гідрометеорологічна служба Харківської області <http://kharkiv.meteo.gov.ua/gidrometeocentr/istoriya/>

ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ *ТУРНА LAXMANII* ЛЕРЕШ. (ТУРНАСЕАЕ) В УРБАНІЗОВАНИХ ВОДОЙМАХ М. ПОЛТАВИ

Клепець О.В.

Українська медична стоматологічна академія

Як відомо, урбанізоване середовище відрізняється комплексністю та різноманітністю антропогенних впливів на живі системи, у тому числі рослинні угруповання і популяції окремих видів. У складі рослинного покриву міських водойм гідрофіти можуть скорочувати своє поширення, не витримуючи надмірного забруднення води, зміни гідрологічного режиму, конкуренції з боку заносних видів, рекреаційного тиску. В той же час змінені умови урболандшафту (створення штучних водойм, перебудова природних водних об'єктів, стабілізація водного режиму, потепління клімату, підвищення трофності та мінералізації вод тощо) можуть виявитися сприятливими для появи на даній території деяких нових видів водних рослин, толерантних до проявів антропопресії.

За результатами гідроботанічних досліджень, проведених у вегетаційний період 2011–2013 рр. на урбанізованих водоймах м. Полтави, серед знахідок інших нетипових для району досліджень видів були зафіксовані й місцезростання рогозу Лаксмана (*Typha laxmanii* Lerech.).

Цей євразійський вид східноазійського походження належить до природної флори України і в Лісостепу спорадично зустрічається на прибережних мілководдях евтрофних слабкосолонуватоводних водойм із мулистопіщаними відкладами [8]. На Полтавщині відмічений для південних районів [2], а для території Полтавського району [4] та міста Полтави [5] раніше не наводився.

Нами *Typha laxmanii* був виявлений у двох локалітетах: по берегах обводненого кар'єру у заплаві р. Коломак (мікрорайон Лісок) та уздовж одамбованої частини берега руслового ставка (верхній став парку «Перемога» по вулиці Нижньомлинській). В обох випадках вид формував щільні компактні угруповання із небагатим флористичним складом. У водоймі-кар'єрі мікрорайону Лісок у складі ценозів повітряно-водної рослинності описано угруповання рогозу Лаксмана за незначної участі *Carex acuta* L., *Lycopus europaeus* L., *Juncus compressus* Jacq., *J. articulatus* L., із загальними проєктивним покриттям 100%, на субстраті замуленого піску та глинині 30–40 см.

На прилеглих до берега мілководдях верхнього ставка парку «Пе-